

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE: Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement: 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER: Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer: 3185.22

INHOUD:

DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT. — Buitengewone Algemeene Vergadering van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden te Antwerpen, op Zondag, 22 October. — Dagorde van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden. — «Ik zweer de waarheid te zeggen», rede uitgesproken door Mr Alfred Roelens, op de Openingszitting van de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen. — RECHTSPRAAK. — Hof van Beroep Brussel. — 9^e Kamer. — 11 October 1933. — Aansprakelijkheid. — Schadevergoeding. — Werkonbekwaamheid. — Stoffelijke schade. — Waardeering. — Arbeidsongevallen. — Toepassing van art. 1382 B. W. — Handelsrechtbank van Antwerpen. — 4^e Kamer. — 10 October 1933. — Verzekeringen. — Make-laar. — Opdracht door verzekerde gegeven na ongeval. — Aansprakelijkheid. — Vrederechter te Berchem. — 5^e September 1933. — Arbeidsongeval. — Graad van onbekwaamheid. — Voorafgaandelijk en genoegzaam aanbod van vergoeding. — Kosten.

ber 1933. — Aansprakelijkheid. — Schadevergoeding. — Werkonbekwaamheid. — Stoffelijke schade. — Waardeering. — Arbeidsongevallen. — Toepassing van art. 1382 B. W. — Handelsrechtbank van Antwerpen. — 4^e Kamer. — 10 October 1933. — Verzekeringen. — Make-laar. — Opdracht door verzekerde gegeven na ongeval. — Aansprakelijkheid. — Vrederechter te Berchem. — 5^e September 1933. — Arbeidsongeval. — Graad van onbekwaamheid. — Voorafgaandelijk en genoegzaam aanbod van vergoeding. — Kosten.

De Vervlaamsching van het Gerecht

Buitengewone Algemeene Vergadering

van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden te Antwerpen
op Zondag 22 October

De buitengewone algemeene vergadering, belegd door den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, verleden Zondag, 22 dezer, is een geweldig succes geworden. In overgroot getal waren de juristen uit onze verschillende Vlaamsche steden opgekomen en talrijke magistraten woonden de vergadering bij. Het ware onmogelijk al de vooraanstaande persoonlijkheden uit de Vlaamsche rechtswereld, die de vergadering bijwoonden, op te noemen. Stippen we enkel de tegenwoordigheid aan van den heer Staatsminister Frans Van Cauwelaert, talrijke senatoren, volksvertegenwoordigers en hoogleeraren. Verschillende voornaamste personaliteiten hadden zich laten verontschuldigen, o.a. de heer Van de Kelder, Voorzitter van het Krijgshof, alsook de volksvertegenwoordigers Boedt en Rubben.

Mr. Hector Le Bon, Voorzitter van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, opent de zitting en schetst in korte trekken het belang van de vergadering, nu het wetsontwerp tot vervlaamsching van het gerecht ter spraak is gebracht in ons Parlement.

Mr. Le Bon gewaagt verder over het verzet dat van franschgezinde zijde tegen het wetsontwerp is aan den dag gekomen en hij hekelte op satyrische wijze de houding van enkele Antwerpsche confraters, die in hunne verblindheid zoo ver gegaan zijn, wanneer de vergadering van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden bekend werd gemaakt, stappen aan te wenden bij den heer Voorzitter der Antwerpsche rechtbank, alsook bij den heer Procureur des Konings, ten einde te bekomen dat het gebruik van de Assisenzaal aan den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden zou ontzegd worden. Deze handelwijze, die Mr. Le Bon zoo terecht als een «piteus spektakel» bestempelt, doet de geesteshouding kennen van diegenen die zich aanstellen als de paladijnen van de vrijheid, die voor zich het recht opeischen in onze Vlaamsche volksgemeenschap de heerschappij van een vreemde taal te bestendigen, doch aan de Vlamingen zelf het recht zouden willen ontzeggen te Antwerpen te vergaderen, om, onder magistraten en advocaten, en in de aanwezigheid van talrijke parlementairen, een aanhangig wetsvoorstel te bespreken.

Deze veropenbaring van Mr. Le Bon verwekt in de zaal de grootste opschudding. Men kan

inderdaad in deze tijden moeilijk beseffen dat dergelijke handelwijze nog mogelijk is.

Mr. Le Bon stelt verder de sprekers voor en brengt een warme hulde aan Mr. Marck, die met zooveel gezag en zooveel toewijding, het ingewikkelde vraagstuk van de taalregeling in gerechtszaken heeft ingestudeerd en het merkwaardig verslag heeft uitgebracht dat thans als basis dient van de besprekingen in de Kamer.

Mr. Marck neemt daarna het woord en verklaart dat zijn uiteenzetting er zal in bestaan een overzicht te geven van de verschillende opwerpingen die in de laatste tijden tegen het wetsvoorstel zijn voorgebracht geworden.

Spreker onderscheidt drie soorten van opwerpingen: diegene van Waalsche zijde, diegene van Vlaamsche zijde en verder de opwerpingen van de kleine minderheid der verfranschte Vlamingen.

Mr. Marck doet uitschijnen hoe de Waalsche volksvertegenwoordigers, in groote meerderheid, het beginsel van de wet volkomen aanvaarden. Zij zijn het eens met het principe der éentaligheid en juist om dit principe gaaf en ongeschonden te bewaren, hebben ze bezwaar tegen het bestaan van Vlaamsche burgerlijke kamers aan het Hof te Luik, en zouden zij verlangen dat de provincie Limburg zou gehecht worden aan het gebied van het Beroepshof te Brussel. Zij verklaren zich ook niet eens met de voorgestelde regeling voor wat de grensgemeenten betreft, waarvoor het kamerverslag voorziet dat de Vrederechters van enkele kantons op de taalgrens de twee talen zouden moeten kennen. De Waalsche parlementsliden zouden wenschen dat hieraan verholpen worde door wijziging van de grenzen der provinciën.

In beginsel zijn de Vlaamsche volksvertegenwoordigers het met beide opwerpingen volstrekt eens en zouden zij niet beter vragen dan de Waalsche wenschen onmiddellijk te zien verwezenlijken.

Spreker doet echter uitschijnen welke talrijke en ingewikkelde vraagstukken deze voorgestelde grenswijzigingen zouden medebrengen en daar het volstrekt onmogelijk is nog langer te wachten met het stemmen eener wet die regeling zal brengen in den tegenwoordigen chaos op het gebied van het taalgebruik in gerechtszaken, dient er voor deze beide punten een voorloopige oplossing gevonden. Spreker

stelt echter tot zijn groote voldoening vast, dat buiten deze beide punten het akkoord van den Waalschen parlementsgroep als verworven kan aanzien worden.

Van de Vlaamsche zijde is er eigenlijk geen andere opwerping gekomen dan deze betreffende de aanhechting van de provincie Limburg bij het Beroepshof van Brussel, vraagstuk dat onmogelijk tijdens de bespreking van deze wet kan opgelost worden.

De herrie die tegen het wetsontwerp ontkeet is, komt hoofdzakelijk vanwege de franschgezinde Vlamingen en vooral van uit Brussel. Mr. Marck rekent af met diegenen die zich van het slagwoord «vrijheid» bedienen om onrecht te bestendigen en onderzoekt verder den toestand voor Brussel. Hij betoogt hoe de cijfers welke hij heeft aangehaald in zijn verslag volstrekt onbetwistbaar zijn en hoe ze hem voor de ministers van Rechtswezen en van Binnenlandsche Zaken zijn verstrekt geworden. Hij toont aan hoezeer daarentegen de gegevens van de gemeentebesturen der Brusselsche omgeving onbetrouwbaar zijn. Mr. Marck stelt de zeer treffende opmerking in het licht, dat op de ongeveer 200.000 inwoners van Brussel, er bij de laatste optelling 125.000 verklaard hebben de Nederlandsche taal te kennen. Dit zijn dus stellig Vlamingen, waarvan zeer vele natuurlijk ook het Fransch kennen, doch wanneer men de verhouding nagaat, die door deze cijfers wordt uitgedrukt, stelt men vast dat de toegevingen van het kamerverslag voor wat dit Brusselsch gebied betreft nog oneindig veel te breed zijn.

Hier doet Mr. Marck uitschijnen dat de heer minister van Justicie, Janson, bezielt is met den meesten goeden wil om tot een rechtvaardige oplossing te komen en hij drukt erop dat de Minister allerminst als een tegenstrever mag worden beschouwd. De Minister is volkomen het principe toegedaan, dat de Vlaamsche streek geen enkele verplichting mag opgelegd worden die niet zou bestaan voor de Waalsche streek.

Tenslotte bespreekt Mr. Marck de kwestie van de Vlaamsche pleidooien en hij geeft ironische beschouwingen ten beste over het voorstel dat door sommigen was naar voren gebracht, dat de advocaten uit het Vlaamsche land, die absoluut in het Fransch zouden willen pleiten, de verzending zouden kunnen vragen van hunne zaak naar een Waalsche rechtbank, systeem waarvan volgens spreker de nadeelen het eenige voordeel zouden zijn.

Mr. Marck doet inzien hoe gematigd en rechtvaardig de oplossing is die door de Kamercommissie wordt voorgesteld, die volledig alle verworven rechten eerbiedigt.

In een prachtige slotrede vraagt spreker zich af of de Vlaamsche zegepraal van nu reeds vaststaat. Hij is er van overtuigd, doch hij zou verlangen dat de stem van het Vlaamsche volk luid zou weerklinken in de Kamer. Een grootsche en waardige vergadering als deze van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, zal onbetwistbaar in dien zin grooten indruk maken.

De schitterende rede van Mr. Marck wordt door een langdurig applaus begroet.

Na Mter Marck kwam Mter Borginon aan het woord om meer bepaald te handelen over de Brusselsche toestanden.

Spreker toonde zich verwonderd over het verzet dat tegen het wetsontwerp, zooals het voor Brussel werd uitgewerkt, is ontstaan. De regeling voor Brussel heeft niet het minste ofensief karakter. Het is enkel en alleen een

verdedigingsmaatregel. Al is Brussel historisch Vlaamsch, toch is er aldaar, tengevolge van de geweldige verfranschingspolitiek die sedert honderd jaren is gevoerd, een toestand ontstaan waarmede dient rekening gehouden. Het is volstrekt uitgesloten dat er aan de bevolking van Brussel met dwang een regiem zou opgelegd worden, waarvan deze bevolking niet zou willen. Er dient daarom een onderscheid gemaakt tusschen Brussel zelf en zijn onmiddellijke agglomeratie, en tusschen het arrondissement. Dit laatste is Vlaamsch met onbeduidende Franschsprekende minderheden en het dient dan ook in zijn geheel onderworpen te worden aan de regeling die voorzien is voor het Vlaamsch land. Voor wat Brussel zelf betreft is de volledige vrijheid van taal voorzien voor den aanlegger met het privilege voor den verweerder om de voortzetting der proceduur te eischen in de taal zijner keuze.

In feite zal er dus door de voorgestelde maatregelen in Brussel zeer weinig aan den bestaanden toestand veranderen.

Mter Borginon zet dan op pittige wijze uiteen hoe deze toestand zich thans voordoet. Hij wijdt uit over de zeer gebrekkige kennis van de Vlaamsche taal bij de magistraten te Brussel. Hij bespreekt het verslag dat uitgebracht werd op de vergadering der Brusselsche balie door Mter Botson en toont aan van welke enge en bekrompen inzichten dit verslag getuigt. Wanneer de groote meerderheid van de magistraten al weinig of geen Nederlandsch kent, is de toestand nog erger bij de pleitbezorgers waarvan geen enkele een behoorlijk Nederlandsch besluit kan nemen, en eveneens bij de deurwaarders waarbij men over het algemeen zijn toevlucht moet nemen tot dwangmaatregelen om een Vlaamsch exploit te kunnen doen beteekenen. Van de veertien referendarissen der Brusselsche Rechtbank zijn er misschien vier die een Vlaamsch pleidooi eenigzins kunnen begrijpen en Mter Borginon bevestigt dat geen enkele van deze referendarissen in staat zou zijn een behoorlijk Nederlandsch vonnis op te stellen. Spreker klaagt de laatst gedane benoemingen aan waarbij, niettegenstaande het wetsontwerp op het punt is gestemd te worden, nog volledig Vlaamsch-onkundige referendarissen werden aangesteld.

Hij besluit dat het wetsvoorstel voor Brussel een uiterst minimum is. Hij betoogt hoe de meerderheid der Brusselsche advocaten in hun vrijwillige verblindheid juist thans de volle kracht van hun vijandigheid tegen al wat Vlaamsch is ontwikkelen, en hij stelt daartegenover de houding en de opoffering van de Vlaamsche confraters die sedert jaren alleen den zwaren last torsen van de verdediging van Fransch-onkundige behoeftigen.

Mter Borginon wordt uitbundig toegejuicht en de Voorzitter bedankt van harte de beide redenaars voor hunne merkwaardige uiteenzetting.

Ten slotte wordt met eenparigheid van stemmen van al de aanwezigen de dagorde aangenomen die onze lezers in ons blad van heden afgedrukt vinden.

Het was een glorievolle dag waarop heel de Vlaamsche juristenwereld op kranige en waardige wijze is opgekomen voor het goed Vlaamsch recht en het lijdt geen twijfel dat de besluiten van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, waarbij meer dan duizend juristen uit het Vlaamsche land zijn aangesloten, grooten indruk zal maken op de Parlementsleden.

De Vervlaamsching van het Gerecht

DAGORDE
van den Bond der Vlaamsche
Rechtsgeleerden

De Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, vereeniging van meer dan duizend juristen uit het Vlaamsche land,

vergaderd in buitengewone algemeene vergadering op 22 dezer in de Assisenzaal van het Antwerpsch Gerechtshof ;

brenkt hulde aan de Kamerkommissie voor de grondige wijze waarop het vraagstuk der regeling van het taalgebruik in gerechtszaken werd ingestudeerd en voor de gezonde en rechtvaardige oplossing, die gevonden werd in het wetsvoorstel, door de Commissie uitgewerkt ;

Overwegende dat het Parlement, in de jongste wetten op het taalgebruik in het bestuur en in het onderwijs het beginsel der volstrekte eentaligheid van het Waalsch en het Vlaamsch gebied heeft aangenomen en de wettelijke regeling op dit beginsel heeft gesteund ;

dat noodzakelijkerwijze ditzelfde beginsel ongeschonden dient te worden gehandhaafd wat betreft het taalgebruik in gerechtszaken, dat alleen op die wijze een gave Vlaamsche rechtscultuur kan verzekerd worden en het trouwens ondenkbaar zou zijn dat er een ander principieel zou aangenomen worden voor het gerecht dan voor het onderwijs en het bestuur ;

dat, zooals het wetsvoorstel der Kamercommissie het voorziet, de eentalige regeling dient toegepast te worden, evenzeer op de pleidooien als op de geschreven proceduur ; dat geen enkele reden van onderscheid tusschen beiden zou kunnen gevonden worden, integendeel, dat de pleidooi, die het meest levende en het belangrijkste element is van de rechtsbeoefening, in de breedste mate dient bij te dragen tot de verwezenlijking eener hooge Vlaamsche cultuur ;

Stelt vast dat het voorstel der Kamercommissie de Fransche pleidooi toe te laten aan de advocaten ingeschreven vóór 1926 aan de Vlaamsche gemeenschap een erfdienstbaarheid oplegt die gedurende lange jaren nog een zuiver Vlaamsch rechtsleven zal belemmeren, doch drukt de meening uit dat in een geest van breede toegevoegdsgezindheid en oprechte confraterniteit de voorgestelde maatregel dient aangenomen, ter vrijwaring van alle verkregen rechten ;

Overwegende dat het wetsontwerp der Kamercommissie een rechtvaardige oplossing van het vraagstuk voorstelt, berustende op volkomen gelijkheid tusschen de Vlaamsche en Waalsche gedeelten van het land en dat het tevens door de voorgestelde overgangsbepalingen alle hoegenaamde belangen eerbiedigt ;

Overwegende dat ook voor het Brusselsch gebied het wetsvoorstel een regeling voorziet die, alhoewel zij ten volle alle verworven rechten handhaaft, toch de mogelijkheid in uitzicht stelt dat de Vlaamsche taal op het Brusselsch Gerechtshof de plaats zal kunnen innemen waarop zij recht heeft ;

Betreurt ten eerste dat zekere groepen advocaten het noodig hebben geoordeeld het wetsvoorstel met alle middelen te bestrijden ; stelt vast dat de onderteekenaars van zekere manifesten tegen het wetsvoorstel, waarvan zooveel geen actief deel nemen aan het rechtsleven, door hun beschouwingen blijk geven niet het minste besef te hebben van de nooden en verzuchtingen van ons volk en van zijn sociale en culturele belangen ;

Vestigt er de aandacht op dat alle drijfveren tegen het wetsontwerp ingegeven worden door de betreurenswaardige mentaliteit van diegenen, die uit haat voor al wat Vlaamsch is, niet enkel volledig gesloten blijken voor alle begrip der hogere waarden waarop de Vlaamsche beweging steunt, doch tevens door hun houding de grootste schade toebrengen aan het nationaal belang ;

Verzoekt dringend alle Parlementsleden, onverschillig aan de wanhopige pogingen van de tegenstrevers der Vlaamsche herwording, gehoor te geven aan den plechtigen oproep van alle Vlaamsche juristen en het wetsontwerp der Kamercommissie te stemmen, opdat eindelijk het rechtswezen Vlaamsch worde in het Vlaamsche land.

« IK ZWEER DE WAARHEID TE ZEGGEN »

Rede uitgesproken door Mr ALFRED ROELENS
op de Openingszitting van de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen
op Zaterdag 14 October

« Ik zweer de waarheid te zeggen ». De gewichtigheid dezer betekenisvolle woorden, ontvouwt zich meesterlijk in het middel-eeuwsch taferel, dat op de middenwand dezer zaal de strenge en voorbeeldige straf van een mijneedig krijgsman verbeeldt, zij bevestigt zich in onze gehoorzalen want, dagelijks, beslist dit beroep tot het geweten, over het lot der gerechtsonderhoorigen, wijl zoowel voor nederige Politie-rechtbanken en Vredegerichten, statige Rechtbanken van eersten aanleg of plechtige Hoven van Beroep en van Assisen, de mensch zijn evenmensch in de meest belangrijke zaken treffen of vrijwaren zal, hetzij het geldelijk vermogen, hetzij de eer worde bedreigd.

Zoolang er menschen zijn geweest en zoolang zij recht hebben vertolkt, richtte men zich immers steeds tot getuigen, de zwaarste veroordeelingen werden geveld op hun gezegden, zij zijn volgens een spreuk door Bentham in zijn handboek der bewijzen gebruikt, de oogen en de ooren der Rechtsmacht.

Zij zijn inderdaad het levend, verstandig en zelfstandig bewijsmiddel waarvan de hulp onontbeerlijk is gebleken, en de rol eene zoo ontzettende uitbreiding verwierf, in strafzaken bijzonder, derwijze men mag verklaren dat, buiten gevallen waar bekentenis ontstaat, beschuldigend hoofdzakelijk op die bron der algemeene kennis berust. Deze verrestrekkende invloed verrechtvaardigt het belang dat beoordeelende der getuigenis verwerkt en stelt voorop de noodzakelijkheid eener grondige studie die tot in zijn innigste en diepste essentie, getuigenis moet peilen ten einde deze vraag te beantwoorden : In welke mate mag de getuigenis van een gezond individu wiens goede trouw niet wordt betwist beschouwd worden als de trouwe, de echte waarneming der feiten, waarop zij betrekking heeft ?

Noodzakelijk subjectief als bewijs, blijft getuigenis ten opzichte der waarde, beneden het onomstootelijk objectief bewijs. Broosheid en onveiligheid zijn hare eigenschappen, zij vergt berekening, controol en wijl een rechter noch de gave der onfeilbaarheid, noch diegene der waarzeggerskunst bezit, zal dwaling niet uitgesloten worden.

Echter grondige psychologische kennis en verijnde intuïtie, samen met eene wel opgevoede ondervinding, zullen de mogelijke dwalingen beletten of allerminst beperken.

Het belang der scherpe ontleding van getuigenissen doet zich meestal, in strafzaken gevoelen, en hoofdzakelijk zal wezen, de waarde, het gezag eener verklaring te bepalen of nog beter gezegd de betrouwbaarheid ervan te treffen.

Niet alleen de morele hoedanigheden van de getuige zullen hier een voornaam rol vervullen, maar eene reeks factoren zullen in aanmerking komen, om de uiting der gewaarwordingen of waarnemingen te toetsen, en hunne rechtzinnigheid te beproeven.

Waarneming bij een normaal volwassene, ontstaat door de zintuigen, het is bij middel der zintuigen dat hij bekwaamheid heeft om fysieke prikkels uit zijne omgeving op te vangen. Het geluid, het licht, de geur, de vorm, de beweging en de reactie dezer uitwendige verschijnselen zullen het vertrekpunt zijn van het bewustzijns-verschijnsel dat volgen zal.

Waarheid zal uit dit verband voortvloeien indien tusschen het voorwerp der waarneming, tusschen de werkelijkheid en de kennis, volkomen harmonie, volledige eenstemmigheid bestaat.

Indien de waarheid, bij zich zelve, de noodige kenmerken bezat om te worden erkend van hetgeen haar tegenstelling is, de leugen of onwaarheid, dan ware het eenvoudig beide van malkander te onderscheiden.

Edoch, waarheid en leugen hebben hetzelfde voorkomen, een gelijk uitzicht, het zijn dezelfde psychische functies die ons dan tot de eene, dan tot de andere leiden, zoodat een schrander en zorgvuldig onderzoek een grondige kritiek in alle richtingen gestuwd, als noodzakelijke voorzorgen dienen beschouwd om dwalingen te voorkomen.

Hoogst gewichtige, maar tevens hoogst ondenkbare en lastige taak, wijl zoo er maar één manier is van waarheid te spreken, het onwaar is te denken dat het tegenovergestelde van wat een leugenaar zegt, de waarheid is. Er komt eene onbegrensde verscheidenheid voor, in de uitdrukking van min of meer ingebeelde onwerkelijkheden, en het diagnostiek der onwaarheid voert tot ontdekken van de meest uiteenlopende gebreken.

Er is immers niet alleen in aanmerking te nemen de vrijwillige valsheid of leugen met hare lange reeks variëteiten, zooals radicale uitvinding, toevoeging, misvorming of overdrijving, die als positieve leugens doorgaan, en het loochenen, het verduiken, het vrijwillig ver-

zuimen, misvormen of verzachten, die als negatieve leugens worden gerangschikt, maar tevens, komt op den voorgrond de onvrijwillige leugen met de menigvuldige oorzaken die den mensch beïnvloeden, om ter goeder trouw, de zaken in een met de waarheid strokend daglicht voor te stellen.

Voeg daar nog aan toe hetgeen men pleegt te noemen de pseudo-leugens, hetzij die misvormingen der waarheid, toe te schrijven aan de natuurlijke neiging der verbeelding — dit kan best opgemerkt worden bij de kinderen — aan de lamiendigheid diergene die zich niet getroosten het ware van het onware te onderscheiden, — hetgeen meestal voorkomt in antwoorden gegeven op suggesties — aan den invloed eener benevelende drijf of van pathologische factoren, en alras neemt het vraagstuk der getuigenis een omvang waarvan het overwegend belang aan het eidelooze grenzen zal.

L

Ten einde de invloed der zintuigen te beoordeelen weze in korte woorden het processus eener waarneming vastgelegd.

Om een voorwerp te zien, iets te hooren, te voelen, om den geur te vatten in een woord om alle verschijnselen buiten ons, te kennen, moet langsheen de zenuwvezels, de energie verwerkt door die verschijnselen, voorigeld worden tot in het meest centraal deel van het zenuwgestel, (de hersenschors), alwaar het bewustzijn moet ontstaan.

Tot daar, de physische tusschenkomst onzer gesteltenis.

De waarneming echter laat een herinneringsbeeld of voorstelling achter, en psychisch stelt die ons in staat, bij herhaling, dezelfde waarneming te herkennen. Immers al onze voorstellingen zijn van waarnemingen afkomstig.

Van die ontelbare voorstellingen zal ten slotte onze gedachten-rijkdom worden samengesteld. Wij worden bewust, slechts van die voorstellingen die door het ontstaan eener herkenning, uit hunne sluimering, uit hun latente toestand worden gewekt, met dit bijzonder kenmerk, dat wanneer gelijktijdige waarnemingen ontstaan, de herhaling van de ééne, het herinneringsbeeld van de andere kan opwekken, dewelke andere op hare beurt in staat is, vroegere voorstellingen te wekken, om aldus te voeren, naar het belangrijk principe der voorstellings-associatie.

Dank die associatie is het ons mogelijk de waarnemingen en voorstellingen der verschillende zintuigen, die van het heden en het verleden, die van de onderdeelen van grootere complexen onderling, en grootere complexen met malkander, te vereenigen.

Het is de grondslag van het denken.

De voorstelling van een bepaalde hond zal de eene maal de geluidsvoorstelling van zijn blaffen, de anderen keer de voorstelling van zijn baas, dan eens de plaats waar de meester woont, een bepaalde ontmoeting, of een ander gedachtenverband teweeg brengen in onzen geest.

En het is juist om wille der oneindige veelheid van prikkels, die voortdurend uit onze omgeving tot ons komen, om wille tevens van hun eendeloos verschillende gelijktijdigheids-combinaties dat bij het ontstaan van elke waarneming, of van elke voorstelling, een groot getal associaties zich de voorrang betwisten.

Deze gang der gedachten, aan dewelke wij weerloos onderworpen zijn, heeft onder meer als resultaat, een uitdrukkingsbeweging : de spraak, de spraak waarvan de getuige zich bedienen zal, om uit te drukken, hetgeen door de wet der associatie, in zijn geest is ontstaan.

Wanneer nu dit processus nauwkeurig wordt gevolgd : de spraak, uiting van het denken, het denken, voortspruitend uit de door verstand, verbeelding, ondervinding en redeneering, bewerkte waarnemingen der zintuigen, dan beseft men dat in eerste instantie, voor critiek der getuigenis, de critiek der waarnemingen zich opdringt.

Het heeft geen grondig onderzoek om de wankelbaarheid der ondergeschikte zintuigen te beseffen.

Geen grover dwalingen dan diegene verwerkt door de gevoelszin, bijzonder buiten kontrol van het zicht, en de bevinding is licht te doen wanneer men b.v. iemand met gesloten oogen aard en vorm van een voorwerp wil doen bepalen : — Geur en smaak zijn nog sterker onderworpen aan subjectieve invloeden.

Het gehoor, hoewel in mindere mate, geeft niettemin aanleiding tot verstoorde waarnemingen. Den aard van een geluid, zal in het algemeen, met juistheid opgenomen worden. Heel anders zal het gaan, met de gegevens die het verstand er zal aan toevoegen, zooals kracht, richting, afstand, en wanneer de waarneming van het gehoor, zooals het in

de meeste gevallen zich voordoet, op woorden dragen zal, is ook voor goed ontwikkelde lieden, zekerheid uitgesloten.

Inderdaad, zelfs wanneer hij al zijn aandacht heeft geschonken, zal het zelden mogelijk zijn voor een getuige, de eigen woorden te herhalen die hij heeft hooren uitspreken, het is gewoonlijk slechts de betekenis er van, die opgevangen en waargenomen werd.

En wanneer het geheugen later in werking komen zal, dan ontstaat noodzakelijk een intellectuele bewerking, waarvan de uitslag wijzigingen zal ondergaan, hetzij de woorden een associatie of voorstellingen, die met de zin in verband staan hebben verwerkt, hetzij gevoerd hebben door analogie van betekenis of klank, tot een verschillende vertolking.

Als meest volmaakt mag het zintuig van het zicht gerekend worden hoewel dan nog, de beelden door het oog gevat op verre na de vergelijking niet kunnen doorstaan met hetgeen door fotografische clichés met vaste zekerheid opgenomen wordt.

Om dit te verklaren is het voldoende er op te wijzen, hoevele punten de aandacht moeten vestigen vermits het zien van een voorwerp, en meer bijzonder het zien van een taferel, buiten het algemeen zicht, bijkomende waarnemingen meesleept omtrent kleuren, omtrent plaatsbeschrijving en berekening van afstanden, tevens een reeks fragmentaire beelden omvat die de bewegingen voorstellen, en ten slotte ook behelst, vorm en beschrijving van hetgeen men heeft gezien.

In zijn boek « L'île des Pingouins » schetst Anatole France op meesterlijke wijze de getuigenissen nopens het beschrijven van een draak, die in de kille duisternis van de nacht het dorpje Alca was komen verwoesten en waarvan de ouderlingen van het dorp de beschrijving verlangen. Elk der zeegansen ondervraagd door de ouderlingen, beantwoordde op verschillende manier : « Hij heeft leeuwenklauwen, arendvleugelen en een staart als een serpent », zei de eene — « zijn rug is met stekende kimmen bekrand », zehet de tweede — « het gansche lijf is met geelachtige schillen bedekt », spreekt een derde. — « Hij spuwt vlammen, heeft een drakenkop en een visschenstaart ». — « Hij heeft de gedaante van een mensch ». — « Hij leek op een wolk ». En de laatste miek van de draak « een ontzaglijke berg ». — En waar het ging om grootte en kleur te bepalen waren de gegevens zoo uiteenlopend, dat de wijze ouderlingen, na lang bedenken, in de diepste verslagenheid, radeloos uiteengingen.

De experimenten van Professors Claparède en Varendonck, zijn echter meer betekenisvol dan die letterkundige uitweiding van de Fransche schrijver.

Tijdens zijn leergang van Rechterlijke psychologie, te Genève, en zulks daags na een feest dat ter plaatse door maskerade wordt gevierd, liet Professor Claparède een gemaskerd persoon plotseling in de leerzaal al tierend binnendringen.

De professor deed hem buitenzetten en voltrok de les.

Doch, eenige dagen later verzocht hij de leerlingen om de persoonsbeschrijving van het gemaskerd individu te geven. Op 25 leerlingen waren er 3/4 die een valsch of onjuist signalement weergaven, hoewel den aard der verschijning, hare schielijkheid en onvoorzienbaarheid de meest voordeelige omstandigheden verschaffen om een nauwkeurige waarneming te verzekeren bij intellectueelen.

Een soortgelijk experiment werd, te Brussel, door Professor Varendonck beproefd.

Eveneens tijdens een cursus werd een pakjesdrager de volgende scène opgedragen. De les is sinds ruimen tijd in aanvang. Stilzwijgend en studieus geven de leerlingen aandacht.

Plots klopt iemand aan de deur : « Binnen ! » klinkt het antwoord van de leeraar ; In de gapende deur staat een boodschapper in arbeidskleedij die zich vergewist of hij Professor Varendonck voor zich heeft.

Naar de deur toe gaande vraagt de professor wat de boodschapper daar komt doen, en wanneer bedeesd de pakjesdrager laat hooren dat hij een brief moet afgeven, en hij die reeds toereikt, wordt hij door de in gramschap en toorn ontvlamde professor buiten gejaagd.

Aan zijn leerlingen, allen ontwikkelde van 18 tot 44 jaar vroeg Professor Varendonck een schriftelijk verhaal van het gebeurde, ging over tot mondelingsche ondervraging, beproefde confrontatie, en eindelijk verzocht hen onder eed te verklaren, hetgeen waarvan ze de vaste overtuiging wegdroegen.

De meest verschillende verklaringen nopens duur, kleur, voorwerpen, gesprek, beweging, gebaren, plaatsbepaling, persoonsbeschrijving, kwamen voor den dag.

Slechts 5 op 18 erkenden de boodschapper tijdens confrontatie met twee andere bood-

schappers en enkel voor 23 o/o der verklaringen werd bevestiging onder eed verkregen.

II.

Die afwijkingen vinden hun oorzaak niet alleen in de wijze van opvangen der stoffelijke waarnemingen, maar meer bijzonder in den invloed van het verstand, de redeneering, de verbeelding, de herinnering en de talrijke affectieve toestanden die ons beheerschen. Want benevens de loutere waarneming komen op den voorgrond in het afleggen eener getuigenis de intellectuele bekwaamheden die op verscheidene manier in werking zullen treden en met één en hetzelfde waargenomen feit nochtans gansch afgezonderde uitwerksels zullen hebben.

Ondanks eenheid van oorzaak verkrijgt men de grootste verscheidenheid in de gevolgen.

Evenals prozaschrijver, dichter en schilder met eenzelfde gedachte tot voorstellingen leiden die onderling geen vergelijking zullen dulden, zoo ook, zal naar mate der culturele ontwikkeling gevorderd is, noodzakelijkerwijze de aandacht zich uitbreiden tot een verder strekkende gebied. Zij zal zich niet beperken tot het vaag en onduidelijk overzicht dat men bij minbedeelden zal ontwaren.

Bij allen, ontwikkelde zoowel als ongeleerde, zal het verhaal van waargenomen feiten volgens het eigen en particulier karakter misvormd worden.

En dan begrijpt men hoe getuigen, in het beschrijven van een taferel, beschrijvingsgeest doen uitschijnen en met behulp van een getrouw geheugen de gave eener verijnde en aandachtige opmerking ten toon spreiden.

Hoe anderen, poëtisch aangelegd, doortast met gevoeligheid, de rijkdom eener dulle verbeelding zullen ontplooien, en hetzij onder vorm van overdrijving, hetzij onder vorm van fabelen de meest onmogelijke uitbreiding geven aan het gebeurde, en door hun uitvindingen met de beste trouw de werkelijkheid vervalschen.

Wie door studie tot geleerdheid kwamen en men dus als ervaren en betrouwbare getuigen zou beschouwen, ontsnappen evenmin aan de algemeene kwaal der menschelijke onvolmaaktheid, want, in hun subjectieve geestesovertuiging, zal niet zelden de neiging ontstaan, om alles te beoordeelen naar de gedachte die zich aanstonds bij hen voordoet, en als onfeilbaar wordt beschouwd. Zij zullen betekenissen en uitleg vinden aan feiten, zooals die beteekenis of uitleg zich veropenbaart in de subjectieve opvatting die zich bij hen heeft gevormd, en gevaar loopen dwalingen te begaan in deze al te persoonlijke interpretatie. Was deze zaal niet herhaaldelijk het tooneel waar tijdens vermaarde processen, even verdienstelijke en merkwuurlijke geneesheeren of deskundige met kennis en talent, maar vooral met dezelfde overtuiging, de meest tegenstrijdige stelsels verdedigden?

Hoe zich ook, om wille der persoonlijke neigingen van het subject de vertolkings beweegt, steeds blijft de aandacht een onmisbaar element dat bij geen enkele prestatie van het inprentingsvermogen ontbreken kan. Zonder voldoende aandacht wordt niets ingeprent.

Waar het inprentingsvermogen het materiaal leveren moet voor het herinneringsvermogen, en moet toelaten vroeger verkregen voorstellingen te behouden en te reproduceeren, zal de aandacht, waarvan de werking, samen met het geheugen kan vergeleken worden met die van het fixeren tijdens de ontwikkeling eener photoplaat, de scherpte en de juistheid van het ingeprente verzekeren.

Zoo, wanneer iemand ingespannen met iets bezig is, d.w.z. zijn aandacht zoozeer daarbij bepaalt, dat er voor iets anders niets overschiet, dan kan 't gebeuren dat hij wel hoort, als men tot hem woord geeft — de waarneming komt dus tot stand — ja zelfs dat men antwoord verkrijgt doch een oogenblik later hij niet meer weet hetgeen gevraagd en datgene geantwoord werd;

De aandacht was onvoldoende, en diensvolgens bleef de inprenting achterwege.

In hoeverre een getuige volgens de neigingen zijner natuur die leemte zal kunnen aanvullen indien hij op afleggen eener getuigenis wordt verzocht, laat zich al licht raden. Evenzoo vinden wij in die ontoereikende spanning onzer aandacht de verklaring dezer zoo menigvoudig begane vergissingen omtrent vereenzelvigen eener ontmoeting of erkenning van een individu.

Hoevele zijn er niet die op de baan de vaste overtuiging meedroegen, een vriend of kennis te hebben ontwaard en later op klaarblijkelijke wijze het bewijs hunner beboecheling — gevolg eener onnauwkeurige aandachtzaamheid — moesten vaststellen.

Waar echter dit bewijs achterwege blijft, handhaaft zich de waarneming met de noodlottige gevolgen die in strafzaken bijzonder, uit dergelijke vergissingen kunnen voortvloeien.

III.

Bij de schakeeringen die kunnen beschouwd worden als factoren der intellectuele bekwaamheden en die het harmonisch en stevig evenwicht eener positieve getuigenis storen, voegt

zich toe het psychisch element, waarvan de overwegende rol door eene korte ontleding der gemoedstoestanden doorbreken zal.

Het gemoed immers of beter genaamd de gevoelens spotten met de waarheid, en eerbiedigen slechts het voorwerp hunner behartiging of wat er mede in verband staat.

De gevoelens zijn hoofdzakelijk partijdig, hun dwingelandij wordt slechts daar bemeeusterd en geketend, waar geweten, eerlijkheid en wilskracht in eer gehouden worden.

Wanneer het belang in strijde komt met de waarheid, kan immers alleen het plichtbesefende geweten aan deze de plaats en de veropenbaring geven die haar rechtmatig toekomt.

Evenzoo betoont wilskracht alleen de blinde en overweldigende kracht der drift, zij weze liefde, haat of vrees, ijdele hoogmoed, eigenliefde of verwaandheid, sympathie of afkeer, geest van solidariteit ingegeven door verwantschap, vaderlandsliefde of door vernuchtheid wegens politieke of filosofische opvattingen.

Al deze affectieve neigingen, hetzij onwillekeurig, hetzij wetens en willens, richten de getuigenissen in die lijn, welke door de getuige is gewenscht.

Doorgaans zal de drift der liefde hare werking uitoefenen op de misvorming en wijziging der getuigenissen.

Zij is inderdaad de drift bij voorkeur, de alles benevelende, de bedwelmende passie, om wille derwelke, wie er door is aangetast, zelfs niet zou wijken om gewicht toe te schrijven aan loutere smoor, als het maar eenigszins het voorwerp der hartstocht dienen kan. In alle hartstochtelijke misdaden of wanbedrijven zijn hare uitwerksels te bespeuren, echter des te gemakkelijker ontsluiert, daar liefde zich gewoonlijk slecht verduiken zal en in tegenstelling met haat of wrok, zonder sluwheid noch geveinsdheid, de waarheid zal misvormen.

In verband met dit scherp gevoelen staan de meer matige en bezadigde gevoelens van sympathie of afkeer.

Dagelijksch' verschijnen voor de Rechtbanken getuigen die zich niet vergenoegen met kalme objectiviteit eene voorstelling te geven van de feiten, maar zich aanstellen als verdedigers of bekampers. Hun verhaal wordt aangevuld met ingebeelde doch voordeelige bijzonderheden, losgemaakt van als wat eenigszins zou kunnen schaden, of integendeel verzuimen zij al het goede om het nadeelige te verscherpen.

Is er in een buurt krakeel of twist ontstaan, telkens vindt men de getuigen verdeeld in twee duidelijk afgezonderde groepen die met dezelfde vastberadenheid het gebeurde verhalen op volkomen tegenstrijdige manier.

Die gemoedstoestand is onwillekeurig bij eenieder te ontwaren, want als menschen, deel makende van een familie, een sociale groepering, verbonden aan vrienden en kennissen, aaangesloten bij bepaalde organismen wier beroepsbelangen of politieke overtuiging een nauwer verband onderling hebben geschapen, gehecht aan een zelfde stam en volk, zullen wij allen min of meer beïnvloed worden. Zonder kwaad inzicht zullen onze gedachten door onbewuste partijdigheid doordrongen worden, partijdigheid die zich dan ook veropenbaart, wanneer getuigenis wordt afgelegd.

Het zou te verre leiden, moesten, naast de invloed der zintuigen, intellectuele bekwaamheden en affectieve gesteltenissen, de psychopathologische factoren in hun verband met de getuigenissen worden ontleed.

Indien volmaakte en goed geordende geesten reeds onder den drang van bijkomende factoren, neiging tot verwringen der werkelijkheid ondergaan, is het van zelfsprekend, dat gesteszieken, alteratie der getuigenis moeten verwekken.

Suggestie eveneens, hoewel in nauw verband met hypnose, en hoofdzakelijk ingrijpend op zwakke van geest en lichaam, speelt een gewichtige rol in het vormen der getuigenis.

Suggestie is feitelijk het scheppen eener gedachte en toegepast op de getuigenis, bedoelt zij dus de uiting van een feit waarvan het bestaan aan geen werkelijkheid beantwoord, maar het resultaat is van een inwendige bewerking van het intellect.

Bij ouderlingen en kinderen leverde de ondervinding de meest verbazende bestatigingen.

De suggestie kan spontaan wezen of auto-suggestie daarstellen. Wanneer auto-suggestie ontstaat, dan is zij het gevolg der uitvinding eener ongeregelde verbeelding; Zij kan tevens verwerkt worden door tusschenkomst van buitenstaande invloeden.

Aldus, onder meer, kan bij ondervraging de vorm der gestelde vragen in verband met reeds vroeger gestelde antwoorden, een werkelijke ingeving, zoo niet een bepaald opdringen van het antwoord aan de bewuste vraag daarstellen.

Door inboezeming van vrees, door gezag en vermogen, door aanlokken en verleiden, kan tevens drukking uitgeoefend worden op de geestesgesteltenis om alzo te doen verklaren datgene men wil doen verklaren en dank de dulle en wispelturige losbandigheid eener onbeteugelde verbeelding het opbouwen van een nooit verwezenlijkt iets te bereiken.

IV.

Uit deze beschouwingen omtrent de veelvuldige factoren die een getuigenis kunnen beïnvloeden, blijkt dat om bekwaam te zijn tot afleggen eener geloofwaardige getuigenis, men niet alleen ongedeerde en gezonde zintuigorganen moet bezitten, doch ook begaafd moet zijn met normaal verstand, gezond oordeel, juist begrip en trouw geheugen.

Maar dit volstaat, dan slechts voor die getuigen waarvan de goede trouw en de subjectieve rechtzinnigheid geen twijfel lijden kan.

Want boven alles, en als eerste en voornaamste element treedt vooraan de morele waarde van de getuige.

Een eerlijk en rechtschapen man, zal zich niet laten verleiden, zijn woord niet prijsgeven voor omkooprij, noch zijn eerbaarheid en reputatie schenden, om misleiden van het gerecht, hoewel om hun eer te redden ook eerbare lieden soms voor onwaarheid niet deinzelen. Niettemin om te spreken in eer en geweten, moet men opgeleid zijn in deugd en rechtschapenheid, gezonde en rotsvaste zedelijke principes volgen en beoefenen.

Indien, beneden een bepaalde leeftijd, kinderen tot de rechterlijke eed niet worden toegelaten, dan is het juist omdat een kind bij gebrek aan beoordeeling, bij gebrek aan onderscheidingsvermogen het juiste begrip der waarheid niet altijd bezit, wijl het eerbiedigen der waarheid een bewustzijn daarstelt dat slechts geleidelijk en naar gelang de morele en geestelijke ontwikkeling zich uitbreidt, kan ontstaan.

Eilaas, het getal der waarheid- en gewetenlooze is ontzettend.

De oproep tot het geweten, bij middel van eed ten einde, zoo niet een waarachtige, dan toch allerminst een rechtzinnige verklaring af te leggen, wordt meer en meer beschouwd als een archaïek en aanstootelijk formule een niets beduidend gebaar aangevuld door een gestoterd en dikwerf onbegrepen samenvoegen van woorden, waarvan de herhaling door de getuige soms een bespottelijk en wanluident geheel uitmaakt.

En het is nochtans niet, het afschaffen der godsdienstige formule, door sommige betracht, om wille van politieke of filosofische beschouwingen dat veropenbaring der waarheid zal waarborgen en meer ernst en gewicht geven zal aan getuigenissen.

Alleen het bevroeden van wat eerbaarheid beteekent en schaamtgevoel, de heropbeuring der zedelijke ontwikkeling om het lage door het hoge te doen neerhouden, het uitzuiveren van de bedervende en vergiftende kiemen van het materialisme dat meer dan ooit bijzonder in de cultuurlooze lagen der maatschappij, geestelijke ontreddering en morele inzinking verwekt, kunnen door verzedelijking en beoefenen der hoogere deugden, tot spontane eerbied der waarheid leiden.

Gewis, die zedelijke verheffing vrijwaart dan nog niet van alle de kwalen die de waarheid, ondanks rechtzinnigheid, kunnen benevelen.

Daar, echter, komt op het voorplan, de hoogte waarde van de Magistraat. Door grondige menschenkennis, door diepdoordachte zielkunde, door scherp en schrande doorzicht, versterkt en gewapend, dank zij de ontwikkeling der wetenschappelijke ondervindingen, zal de Magistraat, in kronkelende, soms duistere en geheimnisvolle binnenwegen der menschelijke gedachte, in den doolhof der menschelijke driften en onvolmaaktheden, de waarheid kunnen ontdekken.

De Rechter heeft voor zich het leven : de getuige spreekt, de getuige handelt, de klank zijner stem, zijne houding, de uiting zijner aandoeningen, alles moet er toe bijdragen om de waarheid te ontsluiert, tot ontleding te dienen, en te voeren naar een zoo volledige en zoo volmaakt mogelijke veropenbaring der waarheid.

Faalt of dwaalt soms Menschen Recht, dan is het hoofdzakelijk omdat de menscheid dwaalt, omdat rechtvaardigheid door menschen miskend, bedrogen en belogen wordt.

Laten wij verstooten nochtans, dit pessimisme, dat aan sommige doet zeggen, dat het Gerecht halsstarrig blind en wreed en onrechtvaardig is, en het onze bijdrage om het te veredelen.

Want ook wij kunnen 't werk der leverige en onbaatzuchtige Dienaars van het Recht voltooien door nastreven onzer innerlijke volmaaktheid en wanneer, midden het eenigszins geschokte vertrouwen, boven de geest van opstand, die hier en daar wel eens broeit, en het geloof aan Menschen Recht doet wankelen, in de glansende en heldere reinheid van 't leven, de Waarheid hare gebiedende macht zal uitoefenen, harten en geesten zal doordringen met adel, eerbied en oprechtheid, dan wordt, zelfs Menschen Recht, datgene wat het zijn moet : een vaste onwankelbare steun der samenleving.

VLAAMSCHE JURISTEN ; Steunt de Vlaamsche rechtsliteratuur.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

9^e KAMER. — 11 OCTOBER 1933.

Voorzitter : M. Convent.
Raadsheeren : MM. De Landtsheer en Simon.
Adv. gen. : M. Lepage.
Pl. : Mters Monette, Verbaet, Aerts, De Schrijver.

I. AANSPRAKELIJKHEID. — SCHADEVERGOEDING. — WERKONBERWAAMHEID. — STOFFELIJKE SCHADE. — WAARDELING.
II. ARBEIDSONGEVALLEN. — TOEPASSING VAN ART. 1382 B. W.

1. Een slachtoffer van een ongeval heeft recht op een vergoeding voor de onbekwaamheid tot werken, spruitende uit dit ongeval, zels indien dit slachtoffer normaal geen werk verricht ; elke krenking van de lichamelijke integriteit moet hersteld worden door toekenning van eene vergoeding voor stoffelijke schade. — De bekwaamheid tot werken heeft op zich zelf een waarde, afgezien van het winstgevend gebruik, waaroe d. b. j. gebrek aan de gewone maatstaf — het verlies van loon of winst — ex-aquo et bono dient te worden geschat.
- II. Het slachtoffer van een arbeidsongeval heeft het recht op grond van artikel 1382 B. W. schadevergoeding te vorderen indien het ongeval veroorzaakt werd door de schuld van derden, d.w.z. van personen die niet zijn de werkgever van het slachtoffer, noch een werkmán of een aangestelde van dezen werkgever.

O. M., Sun Insurance, We T., J. D. W., E. D.,
t/ W. en C.

Gezien.....

Aangezien de beroepen in den door de wet bepaalden vorm en ten gepasten tijde werden ingesteld ;

Aangezien het onderzoek voor het Hof gedaan, heeft doen blijken dat betichte schuldig is aan het hem ten laste gelegd wanbedrijf, daar hij in overdreven snelle en links van den sieenweg heeft gereden in een gevaarlijke bocht, en dit doende bij gebrek aan vooruitzicht of aan voorzorg, het ongeval heeft veroorzaakt ;

Aangezien de straf opgelegd door den eersten rechter evenredig is aan den ernst van het misdrijf ;

Wat betreft de burgerlijke vorderingen in 't algemeen ;

Aangezien tevergeefs de burgerlijk verantwoordelijke partij C. beweert dat het ongeval waarover het geschil loopt, gedeeltelijk werd veroorzaakt door de schuld van S. ; immers de aanrijding heeft plaats genad vooraleer S., die een stilstaande auto kwam voorrij te rijden, had kunnen rechts afsteken zonder hinder voor 't voorbijgereden voertuig, en de verminderingbeweging, die instinctmatig door S. werd uitgevoerd toen hij verrast is geweest door het plots opkomend gevaar, kan hem niet als een fout aangerekend worden ;

Aangezien hieruit wordt afgeleid dat het ongeval aan de schuld van den betichte alleen te wijten is ;

Wat betreft de vordering van de verzekeringsmaatschappij «Sun Insurance Office Ltd».

Aangezien die burgerlijke partij gerechtigd is de betaling te eischen der vergoedende interesten vanaf 17 December 1931 tot op den dag waarop zij zich burgerlijke partij heeft gesteld ;

Wat betreft de vordering van de Wed. Th. ;

Aangezien het bedrag der schade aan burgerlijke partij berokkend, niet wordt betwist ;

Wat betreft de vordering der echtelieden J. De W. ;

Aangezien de eerste rechter ten onrechte alle vergoeding voor gemis aan genot van den auto verworpen heeft, voor de in teite verkeerde reden dat de toekenning van de totale waarde van dit voertuig den aankoop toeliet van een anderen auto ; immers verscheidene dagen verliepen noodzakelijkerwijs vooraleer, na onderzoek van den aangeregen auto, de vervanging van dezen kon beslist worden ;

Aangezien de schade die door de onbruikbaarheid van den auto aan de echtelieden De W. werd veroorzaakt blijk kan beraamd worden op de som van duizend frank ;

Aangezien niet wordt betwist dat in de forfaitaire overeenkomst, tusschen partijen aangegaan, bedongen werd dat de burgerlijke partij De W. de restanten van den auto voor zich mocht houden, en dat de kosten van garage en dépannage tijdens de expertise niet in aanmerking kwamen en dernalve detinnief werden uitgesloten, omdat de waarde der restanten de kosten waarvan sprake is, overschreed ;

Aangezien diensvolgens de eisen strekkende tot betaling van bewuste kosten ongegrond voorkomt ;

Aangezien de schadevergoeding door den eersten rechter toegekend voor geneeskundige zorgen, pijn en smart, arbeidsonbekwaamheid van mevrouw De W., kosten van proceduur in kortgeding, benoeming van deskundige, bidijk werd geschat door den eersten rechter ;

Wat betreft de vordering der echtelieden D. : Aangezien het blijkt uit het verslag van den expert Dr Louveaux, dat de aan mevrouw D. toegebrachte verwondingen, hevige en langdurige pijnen hebben veroorzaakt en bovendien een onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid

die gedurende zes maanden volledig en gedurende vier maanden gedeeltelijk (75 %) is geweest; dat een bestendige arbeidsonbekwaamheid blijft bestaan die geschat kan worden op 35 %, onder voorbehoud van een eventuele verergering in de toekomst ;

Aangezien de burgerlijk verantwoordelijke persoon te vergeefs beweert dat geen schadevergoeding kan toegekend worden, indien, zooals in het onderhavig geval, het slachtoffer normaal geen werk verricht noch te verrichten had ;

Aangezien immers het winst of loonverlies wel de gewone, doch niet de eenige maat is van de stoffelijke schade; dat alle krenking van de fysieke volledigheid van een persoon moet hersteld worden door de toekenning van een vergoeding voor stoffelijke schade, dat de arbeidsbekwaamheid, afgezien van al het winstgevend gebruik, op zich zelve een waarde heeft, die bij gebrek aan de gewone maat ex aequo et bono door den rechter dient beraamd ;

Aangezien in casu de schade voortvloeiende uit de tijdelijke en volledige, gedeeltelijke en bestendige arbeidsonbekwaamheid van het slachtoffer kan geschat worden op 90.000 fr.

Aangezien de medische behandeling (met inbegrip van speciale kussens en matrassen) van het slachtoffer 42.471.30 fr. heeft gekost ;

Aangezien de zedelijke schade aan mevrouw D. berokkend (pijn en smart, esthetisch verlies, beperking van het huwelijksleven) billijk kan beraamd worden op 50.000 fr.

Aangezien de gevaren van een gebeurlijke zwangerschap niet een toekomstig nadeel uitmaken dat dient beschouwd als een gewisse en rechtstreekse voortzetting van den huidige staat van zaken, doch wel als een zuiver eventueel nadeel, dat voor onmiddellijke beraming niet vatbaar is en derhalve geen aanleiding geeft tot de toekenning van een schadevergoeding (zie Verbrekingshof van Frankrijk 1 Juli 1932, Sir. 1933 I 49).

Aangezien eenvoudig dient, zooals te rechte de eerste rechter heeft gedaan, aan de echtelingen D. voorbehoud te geven van hun recht schadeloosstelling te vorderen indien mevrouw D. zwanger wordt en deze staat haar een nadeel veroorzaakt dat zij niet zou geleden hebben indien zij niet het slachtoffer was geweest van het in geschil zijnde ongeval ;

Aangezien de heer D., die wegens zijne beroepspllichten te Antwerpen, moest verblijven, moreel verplicht was door zijn aanwezigheid steun en troost te geven aan zijn levensgevaarlijk gewonde gemalin, die te Mechelen bedlegerig was, dat hij diensvolgens gerechtigd is de hem veroorzaakte reiskosten bedragende 1.382 fr. terug te vorderen ;

Aangezien de zedelijke schade aan bovengemelden heer veroorzaakt billijk zal vergoed worden door de betaling van de som van 5.000 frank.

Wat betreft de vordering van S. :

Aangezien het slachtoffer van een arbeidsongeval het recht geniet een schadevergoeding te vorderen op grond van artikel 1882 B. W. indien het ongeval veroorzaakt werd door de schuld van een derden, m.a.w. van een persoon die niet is zijn werkgever, noch een werkmán, noch een aangestelde van zijn werkgever ;

Aangezien de betichte en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke partij te vergeefs de beschikking inroepen van de laatste alinea van art. 19 der wetten op de herstelling der arbeidsongevallen samengevoegd bij Koninklijk Besluit in d. 28 September 1931 ;

Aangezien inderdaad alleen schadevergoeding op grond van art. 1382 van het B. W. wordt gevorderd en niet de samenvoeging van de schadevergoeding van het gewoon recht met de forfaitaire vergoeding ;

Aangezien bovendien niet bewezen wordt dat S. de door de wet van 24 December 1903 voorziene vergoedingen werkelijk heeft ontvangen ;

Aangezien de eerste rechter het bedrag van de aan S. veroorzaakte schade billijk heeft vastgesteld en derhalve een nieuw onderzoek door deskundigen overbodig voorkomt ;

Wat betreft de tegenoverdering van C. :

Aangezien uit de hierboven aangegeven redenen blijkt dat de terugvordering van C. ongegrond is ;

Om deze redenen :

Het Hof, beslissende op tegenspraak, gezien de wetsbepalingen door den eersten rechter aangehaald ;

Bevestigt het vonnis waarvan beroep, wat betreft de beschikkingen aangaande de publieke vordering ;

Veroordeelt betichte en de burgerlijke verantwoordelijke partij solidair tot de kosten van beroep beloopende 103.23 fr. Zegt dat de lijdsdwang jegens betichte in eersten aanleg uitgesproken, insgelijks toepasselijk is op de kosten van beroep ;

En rechtdoende op de burgerlijke vorderingen ;

A) van de verzekeringsmaatschappij « Sun Insurance Office Ltd » veroordeelt hoofdelijk den betichte en de burgerlijk verantwoordelijke partij tot de vergoedende intresten op al de sommen door het bestredene vonnis aan de burgerlijke partij toegekend, te rekenen vanaf 17 December 1931 tot de stelling van burgerlijke

partij en met de gerechterlijke intresten vanaf die stelling tot op den dag der betaling ;

B) van de echtelingen J. De W. :

Doet het vonnis waarvan beroep te niet, veroordeelt hoofdelijk betichte en burgerlijk verantwoordelijke partij tot de betaling van de somme van 7.355,45 fr. ten titel van schadevergoeding, met de vergoedende intresten vanaf 17 December 1931 tot de stelling van burgerlijke partij en de gerechterlijke intresten van af die stelling tot op den dag der betaling ;

C) van de echtgenooten D. :

Doet het vonnis a quo te niet, veroordeelt hoofdelijk den betichte en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke persoon tot de betaling van de som van 188.853,30 fr. met de vergoedende intresten van af 17 December 1931 tot de stelling van burgerlijke partij en de gerechterlijke intresten van af die stelling tot op den dag der betaling ; dit onder voorbehoud van het recht vergoeding te eischen indien hetzij de arbeidsonbekwaamheid van Mevrouw D. groter wordt, hetzij een eventuele zwangerschap aan deze een nadeel veroorzaakt dat zij niet zou geleden hebben, indien zij het slachtoffer niet geweest was van het in geschil zijnde ongeval ;

D) van C. :

Verklaart ze ongegrond en verwerpt ze ;

Bevestigt voor het overige het vonnis a quo ;

Verwijst hoofdelijk den betichte en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke partij in de kosten gevallen op het hooger beroep, ter uitzondering van die waartoe de door Me Wwe Th. en S. ingestelde beroepen aanleiding hebben gegeven ; zegt dat deze laatste kosten ten laste blijven van hen die ze veroorzaakt hebben.

HANDELSRECHTBANK TE ANTWERPEN

4^e KAMER — 10 OCTOBER 1933

Voorzitter : M. Geurts.
Reiserendans : Em. Verbraecken.
Pl. : Mtrs Smeesters en De Schrijver.

VERZEKERINGEN. — MAKELAAR. — OPDRACHT DOOR VERZEKERDE GEGEVEN NA ONGEVAL. — AANSPRAKELIJKHEID.

De verzekeringsmakelaar, tot dewelke een verzekerde na een door hem opgelopen ongeval zich richt om uitkeering van de vergoedingen te bekomen en die deze mededeeling zonder protest aanvaardt, moet worden beschouwd als hebbend een opdracht ontvangen en aangenomen tot het aanwenden der noodige voetstappen bij de Verzekeringsmaatschappij.

Indien de makelaar verzuimt de opdracht tijdig uit te voeren en de verzekerde hierdoor een verval van rechten tegenover de verzekeraar oploopt, is de makelaar aansprakelijk voor de schade op deze wijze aan zijn lastgever berokkend.

N. V. Vulcaan Bunkering t/ Goemans.

Gezien de geregistreerde dagvaarding van 28 Juli 1933, strekkende tot betaling van 5.635 frank schadevergoeding ;

Aangezien op 22 Mei 1929, aanneemster van laden en lossen, door bemiddeling van verweerder hare burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden bij de maatschappij « Century » verzekerde ;

Aangezien op 18 Juli 1929 door aangestelden van aanlegster schade veroorzaakt werd aan het s/s « Harlow », welke schade door den deskundige Falk op 5.635 frank werd geschat ;

Aangezien de « Century » weigerde dit bedrag uit te keeren aan aanlegster op grond dat deze laatste verzuimd had de aangifte van het ongeval te doen binnen den tijd door de verzekeringsovereenkomst bepaald (hoogstens vijftien dagen na het voorval) ;

Aangezien verweerder bekend dat op 24 Juli 1929 aanlegster hem de bevindingen en schatting van den deskundige heeft overgemaakt met verzoek haar van bovengemeld bedrag te crediteren en dit zonder verzet vanwege den verweerder ;

Aangezien, in acht nemend dat talrijke verzekerden zich niet rechtstreeks tot hunnen verzekeraar maar wel tot hunnen makelaar wenden om uitkeering van verzekeringsvergoedingen te bekomen, dat bovengemelde mededeeling en verzoek moeten aanzien worden als eene opdracht door aanlegster gegeven aan verweerder, en door deze stilzwijgend aanvaard, tot het aanwenden der noodige voetstappen om met de « Century » het ongeval te regelen ;

Aangezien niets bewijst dat in onderhavig geval verweerder zou bekleed geweest zijn met de hoedanigheid van vertegenwoordiger der Century welke overigens eenen agent ter plaats had, dat dit bewijs namelijk niet voortvloeit uit eene uitdrukking door den deskundige gebezigd ;

Aangezien dat de ophelderingen welke verweerder aan aanlegster getracht heeft te geven wel bewijzen dat hij — zij het ook onvrijwillig — verzuimd heeft tijdige aangifte van het voorval bij de Century te doen en haar de vereischte bewijsstukken over te maken ; dat niets bewijst dat hij ten minste den agent van de Century te Antwerpen tijdig met het voorval in kennis zou gesteld hebben ;

Aangezien verweerder ten onrechte de driejarige verjaring van artikel 32 der wet van 11 Juni 1874 inroep ; dat weliswaar de eisch

voorkomt als onafscheidelijk gesteund zijnde op de rechten welke volgens aanlegster voor haar voortvloeien en uit voormeld contract van lastgeving en uit de verzekeringsovereenkomst, maar dat de loop der verjaring van de rechtsvordering toebehoort aan den tegen het verhaal van derden verzekerden tegenover zijnen verzekeraar slechts aanvangt nadat de verantwoordelijkheid van den verzekerde en het bedrag der door hem verschuldigde schadeloosstelling vastgesteld geweest zijn door gerechterlijke eindebeslissing (Brussel 21. Jan 1909. Pas. 1909. II, 90) ;

dat zulks niet bewezen is zich voorgedaan te hebben voor 28 Juli 1930 ;

Aangezien het vanwee aanlegster overbodig ware geweest de toestemming der Century te vragen in het betalen door aanlegster aan de reederij van het s/s Harlow van het bedrag der schade, vermits de Century met volle recht zich beriep op het verval der rechten der aanlegster tegenover haar ; dat om dezelfde reden verweerder niet aan aanlegster mag verwijten verzuimd te hebben tegen de Century een rechtsgeding in te spannen dat aanlegster noodzakelijk moet verliezen ;

Aangezien aanlegster ook van verweerder geene toestemming te verzoeken had tot het vergoeden door haar aan de reederij van de door hare aangestelden aangerichte schade ;

Aangezien geen twijfel bestaat over de verantwoordelijkheid van aanlegster tegenover de reederij ; dat indien aanlegster's verantwoordelijkheid twijfelachtig geweest was de deskundige Falk, die genoegzaam bewijs heeft geleverd dat hij bekommerd was met het zorgvuldig vrijwaren der belangen der Century hiervan wel melding zou gemaakt hebben ;

Aangezien het dus vaststaat dat ingeval verweerder zich van zijn verplichtingen als lasthebber van aanlegster gekwetend had, aanlegster van de Century een bedrag van 5.635 fr. zou ontvangen hebben ;

Aangezien er niet behoort stilgestaan te worden bij de opwerping dat de reederij van de s/s Harlow toegevingen zou gedaan hebben op het gezamenlijk bedrag der schadeloosstelling door haar geëischt wegens het ongeval en vroegere of latere beschadigingen van haar schip daar er geen het minste bewijs bestaat dat zij iets op de schadeloosstelling der schade opgelopen op 18 Juli 1929 zou toegegeven hebben ;

Om deze redenen :

Verklaart de Rechtbank den eisch ontvankeijk en gegrond en verwijst verweerder aan aanlegster te betalen de som van 5.635 frank met de rechterlijke intresten en de kosten ;

Verklaart behoudens de kosten het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en mits zekerheidstelling.

VREDEGERECHT VAN BERCHEM

5 SEPTEMBER 1933.

Vrederechter : M. Baetens.
Pl. : Mtrs J. Aerts en L. Elebaers.

ARBEIDSONGVAL. — GRAAD VAN ONBEKWAAMHEID. — VOORAFGAANDELIJK EN GE-NOEGZAAM AANBOD VAN VERGOEDING. — KOSTEN.

Zelfs in geval de door vonnis toegekende graad van werkonbekwaamheid gelijk is aan deze welke reeds vooraf aangenomen werd als basis van vergoeding door de Verzekeringsmaatschappij, moeten toch de kosten ten laste van deze laatste gelegd worden, omdat de arbeider zich ter goeder trouw heeft kunnen vergissen nopens zijn werkonbekwaamheid en zijn vergoedingen niet mogen vermindert worden door de kosten van haar gerechterlijke vaststelling.

Stordeur t/ Gen. Acc.

Gezien de inleidende dagvaarding.

Aangezien de eisch strekt ten einde te hooren zeggen voor recht, dat de werkkraachtminderend, veroorzaakt door het ongeval, overkomen aan S. V., op 10 Augustus 1932, billijk mag geschat worden op 15 %, en verweerster zich te hooren veroordeelen om aan aanlegger te betalen, ten titel van schadevergoeding, verschuldigd van 1 Januari tot 1 Mei 1933, het bedrag van 572 : 3 = fr. 190,60, vermeerderd met de gerechterlijke intresten en de kosten.

Herzien ons tusschenkomend vonnis van 30 Mei 1933.

Gezien het deskundig verslag van den heer Dokter Convent, geneesheer te Wilryck, de dato 28 Juni 1933 geregistreerd ;

Aangezien de deskundige de blijvende werkonbekwaamheid, voor aanlegger uit het ongeval in zake gesproken, schat op 1 % ; dat aanlegger zich bij deze schatting neerlegt, doch vraagt dat verweerster zou veroordeeld worden tot de kosten des gedings ; dat verweerster daarentegen staande houdt dat aanlegger moet veroordeeld worden tot de kosten onder voorwendsel dat zij steeds aangeboden heeft het geval te regelen op basis van een blijvende werkonbekwaamheid van 1 % ;

Aangezien de vaste vergoedingen, door de wet op de arbeidsongevallen, aan den werkmán toegekend, niet mogen verminderd worden door de veroordeeling van het slachtoffer tot de kosten des gedings, vereischt voor de

gerechterlijke vaststelling van het bedrag der vergoedingen ; dat die kosten slechts ten laste van het slachtoffer zouden kunnen gelegd worden ten titel van schadevergoeding, wanneer zij door roekelooze en klaarblijkelijk ongegronde aanspraken van den werkmán veroorzaakt werden ; dat zulks het geval niet was in zake ; dat het slachtoffer ter goeder trouw kon meenen dat de blijvende onbekwaamheid uit het ongeval in zake gesproken, veel meer dan 1 % bedroeg ; dat het geding en het deskundige onderzoek werkelijk nuttig en zelfs noodzakelijk waren, buiten alle schuld van aanlegger, om tot de vaststelling der vergoedingen aan aanlegger toekomende, te geraken ; dat de kosten dus ten laste van verweerster dienen gelegd ;

Om deze redenen :

Wij, Achiel Baetens, Vrederechter van het kanton Berchem-Antwerpen, uitspraak doende tegensprakelijk en in eersten aanleg, zeggen voor recht dat de graad der blijvende werkonbekwaamheid van aanlegger uit het werkongeval in zake gesproken, dient vastgesteld op 1 % ; veroordeelen, voor zoover noodig, de verweerster « General Accident », om aan aanlegger te betalen ten titel van vergoeding wegens blijvende werkonbekwaamheid van 1 Januari tot 1 Mei 1933, de som van fr. 12,70 met de gerechterlijke intresten ; veroordeelen de verweerster « General Accident » tot de kosten des gedings begroot op fr. 335.—, hierin niet begrepen de registratiekosten van dit vonnis.

Rechterlijk Leven

Voordrachtlijsten

van candidaten voor eene vacante plaats van ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg, te Brussel.

Eerste plaats.

Candidaten van het Hof van beroep.

Eerste candidaat : de heer Vandyck, voornoemd ; rechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel ;

Tweede candidaat : de heer Scheyvaerts, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Candidaten van den provincieraad.

Eerste candidaat : de heer Vandyck, voornoemd ;
Tweede candidaat : de heer Scheyvaerts, voornoemd.

Tweede plaats.

Candidaten van het Hof van beroep.

Eerste candidaat : de heer Bareel, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel ;

Tweede candidaat : de heer Despret, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Candidaten van den provincieraad.

Eerste candidaat : de heer Loppens, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg, te Brussel ;

Tweede candidaat : de heer Sépulcre, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Curiosa

Prijslijsten

De negende Kamer van het Hof van Beroep heeft een prijslijst uitgehangen, en past de wet toe volgens tarief. Zoo is het overspel getarifeerd op fr. 100 boet en elk meenedig echtgenoot weet op voorhand welken prijs hij zal te betalen hebben.

Zijt gij in eersten aanleg tot meer dan fr. 100 veroordeeld, dan vraagt gij de toepassing van het tarief, wel te verstaan als ge er den tijd toe krijgt. Het traditioneele « toepassing van de wet » zal wel dra door het Openbaar Ministerie veranderd worden in « toepassing van het tarief ».

Vereenvoudigen wij de strafproceduur, en machtigen wij den politieofficier, die den heeterdaad vaststeld, het ijer te smeden wanneer het heet is, in andere woorden, laten wij hem toe de fr. 100 te ontvangen « in ipsis rebus veneris ».

Verlating van familie kost duurder, dat komt op fr. 200. Onlangs verscheen vóór die negende Kamer een dikke beenhouwer, (die ook prijslijsten moet uithangen en volgens tarief verkoopen) onder de betichting van verlating van familie. In eersten aanleg werd hij veroordeeld tot ééne maand gevang en fr. 200 boet. Dit was tegen het tarief en het arrest behield de fr. 200 maar ontlastte den betichte van de gevangenisstraf. De beenhouwer, die een beetje doof is, had er niets van begrepen en de deurwaarder ter zitting, daartoe aanzocht, legde hem dit tarief uit als volgt : « De fr. 200 blijven, maar 't gevang is afgeschaft ».

Ingezonden Bijdragen

Plaatsgebrek verplicht ons verschillende ingezonden bijdragen o.a. een schrijven van Mr. A. Le Paige, alsook een schrijven van Mr. P. Struye, slechts in ons volgend nummer te publiceren.